

DOGODEK EVROPSKEGA PARTNERSTVA ZA INOVACIJE - EIP

ORGANIZIRA MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

Bled, 22. november 2023

OPTIMIZACIJA PORABE ENERGIJE PRI REJI GOVEDI RJAVE PASME

**VODILNI PARTNER: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije,
Kmetijsko gozdarski zavod Ljubljana**

Vodja projekta: Matija Rigler, dipl. inž. kmet., direktor KGZS-Zavoda LJ

Fotografije: mag. Andrej Kastelic

OSNOVNI PODATKI O PROJEKTU

- Ostali člani partnerstva: *Kmetijsko gozdarska zavoda Novo mesto in Celje, Institut Jožef Stefan, GRM Novo mesto, Center Biotehnike in turizma, Šolski center Šentjur, Zveza rejcev govedí rjave pasme Slovenije ter kmetije: Modic, Arlič, Strgar, Žnideršič in Zgonec.*

- Tip projekta: EIP
- Tematika projekta: *Optimizacija porabe energije na kmetijskem gospodarstvu*
- Obdobje trajanja projekta: *12.05.2023 – 11.05.2025*
- Višina odobrenih sredstev: *240.000,00 €*

PRAKTIČNI PROBLEM

Stalež rjavega goveda v Sloveniji pada, kljub temu, da:

- je pasma dobro prilagodljiva na različne razmere reje,*
- primerna za marginalna območja, območja z nagibom, višje nadmorske višine, pa tudi za ravninska območja,*
- nižje in višje temperature, različne tipe vhlevitev, pašo,*
- manj in bolj izkušene govedorejce,...*

Glavna omejitev pasme je manjša mlečnost v primerjavi s črnobelo pasmo in manjša mesnatost v primerjavi z mesnimi pasmami govedi.

Prilagodljivost, odpornost, dolgoživost, kakovost mleka in mesa ... pa so lastnosti rjavega goveda, ki pa so manj poznane in promovirane.

Raba energije v govedoreji je pomemben element pri ekonomiki reje in priložnost za rjavo pasmo.

NAMEN PROJEKTA

Ključni pomen optimizacije porabe energije pri reji govedi rjave pasme za prakso je:

- odbira genov z velikim učinkom (mesnatost, mlečnost, dnevni prirast, izkoristek krme,...),*
- zniževanje deleža alel z negativnimi učinki (nosilci genetskih napak, nosilci manj zaželenih lastnosti,...),*
- izboljšanje krmnih obrokov, zmanjšanje obsega porabe energije pri oskrbi živali, zniževanje izgub dušika...*

Učinkovitejšo rabo energije omogočajo geni, ki povečujejo rastnost, mlečnost, dolgoživost, plodnost, večji izplen pri predelavi mleka (kapa kazein), izkoristek krme, lahke telitve,...

Največjo neracionalno rabo energije predstavljajo geni, ki povzročajo pogin telet, genetske napake, občutljivost živali na stres, izločitve živali zaradi obolenj,...

CILJI PROJEKTA

Ključni cilji so:

- *izboljšanje ekonomike reje govedi rjave pasme,*
- *ohranitev reje govedi te pasme,*
- *hranitev reje govedi na marginalnih območjih,*
- *izraba energije absolutnega travinja,*
- *ohranjanje delovnih mest,*
- *ohranjanje in povečevanje turizma na marginalnih območjih,*
- *povečevanje samooskrbe, prehranska varnost,...*

Hrana je strateška surovina, še posebej v kriznih razmerah.

PRIČAKOVANI REZULTATI:

- 1) izdelan seznam genov, ki vplivajo na optimalnejšo rabo energije (večji prirast, izkoristek krme, genetske napake, ...) in so ugotovljeni na 50 K SNP čipu,
- 2) vključitev seznama genov v kriterije odbire plemenjakov,
- 3) oblikovanje protokola za odbiro plemenjakov, ki vključuje tudi podatke o genih za optimalno rabe energije,
- 4) znižanje porabe energije na enoto prireje z urejanjem krmnih obrokov in optimizacijo drugih opravil na kmetiji,
- 5) oblikovana priporočila za optimalno rabo energije,
- 6) odkupljena dva bika na osemenjevalni center, odbrana po novem protokolu,
- 7) ugotavljanje vsebnosti maščobnih kislin ob optimizaciji rabe energije,
- 8) sledljivosti mesa in mleka na osnovi stabilnih izotopov lahkih elementov,
- 9) razstava govedu rjave pasme s podatki o odbiri na podlagi rabe energije,...

ZAKLJUČEK

Izkoristek absolutnega travinja je najprimernejši s prežvekovalci.

Rjava pasma govedi je sposobna zaužiti velike količine voluminozne krme, ter proizvesti kakovostno mleko in meso.

Tako iz absolutnega travinja pridobimo visokovredna živila za oskrbo prebivalstva.

S tem se ohranja obdelanost kulturne krajine, povečuje pa turistični in gospodarski razvoj podeželja.

TRIKOTNIK ZNANJA

- **Pogled kmeta:** ... racionalna raba energije ...
- **Pogled svetovalca:** ... čim večja produkcija ob čim nižji potrebi po energiji ...
- **Pogled raziskovalca:** ... znanost v korist kmetovih potreb – zberimo znanje skupaj za rjavo pasmo govedi ...

Kontaktne podatki vodilnega partnerja

Vodja projekta

- *Matija Rigler*
- matija.rigler@lj.kgzs.si
- *041 795 562*
- <https://lj.kgzs.si/aktualni-projekti/prp>

Zahvala:

- MKGP in ARSKTRP za odobritev projekta,
- partnerjem za že izvedene aktivnosti,
- rejcem za soglasje za odvzem vzorcev za genotipizacijo.